

ÄRENDE Dröjsmål med förundersökning

KLAGOMÅLET

Klaganden har i en 29.4.2016 daterad skrivelse, vartill fogats kopior av olika handlingar, kritiserat Polisnärheten i Västra Nyland för oskälig fördröjning av förundersökningen av misstänkta brott som hon anmält till polisen. Enligt klaganden har hennes bror och dennes hustru begått brott mot klagandens mor och hennes numera avlidna far. Enligt klagomålet har förundersökningen varit anhängig i 2 ½ år utan att ha blivit slutförd. Klaganden misstänker att åtalsrätten för vissa brott kan ha preskriberats under denna tid.

Klaganden har i samma ärende sänt tilläggskrivelser, dels till justitiekanslern, dels till Polisstyrelsen, som översänt dem till justitiekanslern.

UTREDNING

Polisstyrelsen har gett ett utlåtande. Utredningar har getts av polischefen vid polisnärheten i Västra Nyland och förmannen för Raseborgs polisstation överkommissarie A. Kopior av handlingar som hänför sig till ärendet har bifogats.

BEMÖTANDE

Klaganden har bemött utredningen.

AVGÖRANDE

Justitiekanslerns uppgifter och behörighet

Enligt 108 § 1 mom. i Finlands grundlag ska justitiekanslern övervaka att domstolarna och andra myndigheter samt tjänstemännen, offentligt anställda arbetstagare och också andra, när de sköter offentliga uppdrag, följer lag och fullgör sina skyldigheter.

Enligt 4 § 1 mom. i lagen om justitiekanslern i statsrådet ska justitiekanslern undersöka ett klagomål, om det finns anledning att misstänka att en person, en myndighet eller någon annan

JUSTITIEKANSLERSÄMBETET

institution som omfattas av justitiekanslerns övervakningsbehörighet har handlat lagstridigt eller underlåtit att fullgöra sina skyldigheter, eller om justitiekanslern annars anser att det finns orsak härtill. Enligt paragrafens 2 moment skall justitiekanslern med anledning av ett anfört klagomål vidta de åtgärder som han eller hon anser vara befogade med tanke på efterlevnaden av lagen, rättsskyddet eller tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna. I ärendet inhämtas sådana utredningar som justitiekanslern anser behövliga. Enligt paragrafens 3 moment behandlar justitiekanslern inte ett klagomål som gäller ett ärende som är äldre än två år, om det inte finns särskilda skäl till det.

Faktauppgifter

Till samma helhet hörande ärenden, alltså ärenden där de för brott anmälda personerna och målsägandena är samma personer, har vid polisinskrifningen i Västra Nyland handlagts under fyra olika anmälningsnummer.

Den första anmälningen har mottagits av polisen 17.4.2014. Enligt utredningen hade nämnda S-anmälan 16.6.2014 omregistrerats till en R-anmälan. Brotsrubriceringen var olaga tvång, förskingring och misshandel. Förundersökningsledaren gjorde 19.5.2016 en framställning till häradsåklagaren om begränsande av förundersökningen men åklagaren returnerade ärendet till polisen som 11.8.2016 avslutade det. Ärendet hade då varit anhängigt i ca 2 år och 4 månader. Som händelsetid för samtliga misstänkta brott hade antecknats dagen för mottagandet av anmälan 17.4.2014.

Följande anmälning har mottagits av polisen 17.12.2014. Brotsrubriceringen är stöld och som händelsetid har antecknats anmälningsdagen. Förundersökningen har avbrutits 17.5.2016 efter att ärendet varit anhängigt i ca 1 år och 5 månader.

Den sista anmälningen har mottagits av polisen 7.4.2015. Brotsrubriceringen är stöld och som händelsetid har antecknats anmälningsdagen. Förundersökningsledaren gjorde 18.5.2016 en framställning till häradsåklagaren om begränsande av förundersökningen men åklagaren returnerade ärendet till polisen som 11.8.2016 avslutade det. Ärendet hade då varit anhängigt i ca 1 år och 4 månader.

Allmänt om handläggningstiden

Enligt grundlagens 21 § har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättsskipningsorgan.

Enligt statstjänstemannalagens 14 § skall en tjänsteman utföra sina uppgifter på behörigt sätt och utan dröjsmål.

Enligt 3 kap. 11 § i förundersökningslagen skall förundersökning göras utan onödigt dröjsmål.

Enligt 1 kap. 3 § i polislagen skall polisen utföra sina uppgifter på ett så effektivt och ändamålsenligt sätt som möjligt. När förhållandena kräver det skall uppgifterna ställas i angelägenhetsordning.

Förrättande av förundersökning utan onödigt dröjsmål gagnar parternas rättsskydd och är viktigt för hela det straffrättsliga systemets funktion och trovärdighet.

JUSTITIEKANSLERSÄMBETET

Någon exakt tid för hur länge en förundersökning får pågå kan inte uppställas. Vid bedömningen av frågan om en polismyndighet underlåtit att sköta förundersökningen utan onödigt dröjsmål på det sätt som avses i grundlagen, statstjänstemannalagen, förundersökningslagen och polislagen bör man, förutom den åtgångna tiden, beakta ärendets art och förundersökningens omfattning och svårighetsgrad. Vid bedömningen av den godtagbara tiden för förundersökning bör man även beakta att polisen bör se till att förundersökningen görs och avslutas i så god tid att misstänkta brott inte preskriberas och att åklagaren får tillräcklig tid för åtalsprövning och målsäganden tid för att eventuellt utnyttja sin sekundära åtalsrätt.

Svårigheter i anslutning till personalförvaltning och administration kan de facto påverka förundersökningstidens längd, men utgångspunkten är att fördröjning av förundersökning inte godtagbart kan motiveras endast med hänvisning till sådana omständigheter.

Bedömning av handläggningstiden i klagomålsärendet

Polisinrättningen i Västra Nyland har medgett att förundersökningen i de ärenden som klagomålet gäller borde ha avslutats tidigare. Åtalsrätten för de misstänkta brotten har emellertid inte preskriberats under den tid ärendena varit föremål för förundersökning. Som orsak till fördröjningen uppger polisinrättningen att den egentliga förundersökningsledaren länge har varit sjukledig. Förordnandet av vikarie har försvårats av att uppgiften förutsätter svenskspråkighet. Pensioneringar inom poliskåren har även bidragit till fördröjningen.

Enligt utredningen kunde förundersökningarna i brist på tillräckliga bevis ha avslutats eller avbrutits redan år 2015. Prioritering av andra mer brådskande ärenden som hotade att bli preskriberade och där man var tvungen att ty sig till tvångsmedel bidrog även till att de i klagomålet avsedda förundersökningarna inte blev avslutade eller avbrutna.

Polisstyrelsen har fäst sig vid att förundersökningsledaransvaret för det första anmälningssärendet inte genast efter förundersökningsledarens avgång (sjukledighet) överförts på den vikarierande förundersökningsledaren, utan ärendet hade en tid saknat undersökningsledare. Enligt Polisstyrelsen bör man fästa vikt vid organiseringen i anslutning till vikariatärenden, så att fördröjningar av förundersökningar inte kan motiveras enbart med hänvisning till organisatoriska problem.

Med beaktande av att fasta tidsgränser för förundersökningar inte kan fastställas och med beaktande av att de misstänkta brotten i de i klagomålet avsedda förundersökningarna inte har preskriberats under förundersökningens gång anser Polisstyrelsen att polisinrättningen i Västra Nyland med undantag av de problem som personalminskningen medfört handlat skäligen aktivt. Polisstyrelsen konstaterar emellertid att eftersom det redan på sommaren 2015 föreföll som om man inte kom vidare i ärendena borde de, trots prioriteringen av andra ärenden, ha avslutats snabbare.

Jag godkänner och förenar mig med den bedömning som Polisstyrelsen gjort angående handläggningstiden i de i klagomålet avsedda förundersökningsärendena.

Resursfördelningen inom polisen

Då det fanns skäl att misstänka att fördröjningen av de i klagomålet avsedda ärendena åtminstone till en del har berott på resursbrist, och då de högsta laglighetsövervakarna även tidigare observerat dröjsmål med förundersökningar vid Raseborgs polisstation, bad biträdande justitiekanslern Polisstyrelsen att ge ett utlåtande om huruvida förundersökningsledar- och utredarresurserna vid Raseborgs polisstation är kvantitativt och kvalitativt tillräckliga med beaktande av det relativt stora antalet svenska förundersökningsärenden.

I sitt utlåtande konstaterar Polisstyrelsen med hänvisning till statistik som dess resursenhet tagit fram att resursläget för polis enheterna i Västra Nylands polisinrättning har hållits på en tillfredsställande och stabil nivå. Resursläget inom hela lokalpolisen är utmanande men läget i Västra Nylands polisinrättning är inte sämre än på annat håll.

Polisinrättningen i Västra Nyland uppger att den kan göra ändringar i antalet tjänster som är placerade vid Raseborgs polisstation endast med Polisstyrelsens godkännande. Enligt polisinrättningens interna jämförelser är personalmängden och arbetsbelastningen vid Raseborgs polisstation på rätt nivå. Svenskspråkigheten har beaktats inom ramen för tillgängliga resurser.

Slutsatser och åtgärder

Jag fäster Polisinrättningens i Västra Nyland uppmärksamhet på en förundersökningsmyndighets skyldighet att göra förundersökning utan onödigt dröjsmål. I denna avsikt sänder jag avskrifter av detta beslut till polischefen vid nämnda polisinrättning och till förmannen för Raseborgs polisstation överkommissarie A.

Bilagorna till klagandens skrivelser returneras till klaganden.

Biträdande
justitiekanslerns ställföreträdare

Kimmo Hakonen

Äldre justitiekanslerssekreterare

Tom Smeds

JUSTITIEKANSLERSÄMBETET
